

examenbundel.nl

examen bundel

Meer dan alleen oefenexamens

Nu bij je boek
mijn.examenbundel.nl
Online oefenen, video's en meer

2024|2025

havo

Bedrijfseconomie

ThiemeMeulenhoff

#

**examen
bundel**

Slim leren, zeker slagen

**BESTEL
MET
STAPEL-
KORTING!**

Slim leren, zeker slagen met Examenbundel!

Oefenopgaven, samenvattingen, woordjes, examentips en inspiratie: op examenbundel.nl vind je alles om je optimaal voor te bereiden op je examens.

#ikgazekerlagen #geenexamenstress examenbundel.nl

examenbundel.nl

examen bundel

Meer dan alleen oefenexamens

2024 | 2025

drs. A. Maurer

havo

Bedrijfseconomie

Colofon

Auteur

drs. A. Maurer

Vormgeving binnenwerk

Maura van Wermeskerken, Apeldoorn

Opmaak

Crius Group, Hulshout

Redactie

Timon Meynen

Over ThiemeMeulenhoff

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt slimme flexibele leeroplossingen met een persoonlijke aanpak. Voor elk niveau en elke manier van leren. Want niemand is hetzelfde.

We combineren onze kennis van content, leerontwerp en technologie, met onze energie voor vernieuwing. Om met en voor onderwijsprofessionals grenzen te verleggen. Zo zijn we samen de motor voor verandering in het primair, voortgezet en beroepsonderwijs.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

Boek ISBN 978 90 06 48586 8

Pakket ISBN 978 90 06 31597 4

Eerste druk, eerste oplage, 2024

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2024

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j^o het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO₂-neutraal geproduceerd.

Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC[®]-keurmerk.

Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.

Zo werk je met deze Examenbundel

De eerste stap om vol vertrouwen je examen voor dit vak in te gaan heb je gezet! Deze Examenbundel is namelijk de beste voorbereiding, omdat je oefent met echte examenopgaven. Kijk hoe het werkt.

De indeling van het boek

Je Examenbundel bestaat uit verschillende delen:

- **De oriëntatietoets:** krijg snel een eerste indruk hoe je scoort op de verschillende examenonderwerpen.
- **Deel 1 - Oefenen op onderwerp:** oefen gericht met examenopgaven over de onderwerpen die jij lastig vindt.
- **Deel 2a - Examens met uitwerkingen:** oefen met hele examens met heldere uitleg van onze ervaren examendocenten.
- **Deel 2b - Examen 2024-I:** doe de generale repetitie voor het echte examen. De antwoorden en uitwerkingen staan op mijnexamenbundel.nl.

Hints en uitwerkingen

HINTS

Weet je niet hoe je een vraag moet aanpakken? Dan zijn er **hints** om je op weg te helpen.

UITWERKINGEN

Kijk de vragen na met de **uitwerkingen**. Daarin staat het juiste antwoord. Maar belangrijker: je krijgt duidelijke uitleg waarom dit het juiste antwoord is en hoe je daar komt.

Zo oefen je én leer je tegelijk!

Online oefenen met Mijn Examenbundel

Bij dit boek hoort een online omgeving: mijnexamenbundel.nl. Het boek en Mijn Examenbundel werken met elkaar samen.

Maak de balans op

Leren en oefenen

Ook handig

Boek

- oriëntatietoets maken
- hele examens maken

- examenopgaven oefenen per onderwerp

- onderwerpregister

Mijn Examenbundel

- nakijken oriëntatietoets
- nakijken hele examens

Je scores worden bewaard!

- uitlegvideo's per onderwerp
- extra examenopgaven per onderwerp

Je ziet je voortgang!

- overzicht van de examenstof
- hulpmiddelen
- examentips

Alle belangrijke info bij elkaar!

Om optimaal gebruik te maken van boek én website, verwijst het boek op handige plekken naar mijnexamenbundel.nl.

Voorbeeld

Wil je weten hoe je de toets hebt gemaakt? De antwoorden staan op mijnexamenbundel.nl. Vul je punten in en bekijk je score per onderwerp. Je scores worden bewaard.

Activeer direct je code voor Mijn Examenbundel

Ga nu naar mijnexamenbundel.nl en maak meteen je account aan. Met de **activatiecode** die je per mail hebt ontvangen of via de ELO van je school, heb je toegang tot alle extra's die bij je boek horen.

Gebruik ook Samengevat

Wil jij je nóg beter voorbereiden op het eindexamen? Combineer **Examenbundel** dan met **Samengevat** - alle examenstof kort en bondig in één boek.

Heel veel succes!

Namens team Examenbundel heel veel succes met je examens! #slimlereniszekerslagen

Heb je een vraag of opmerking over deze Examenbundel? Ga dan naar examenbundel.nl/contact.

Opmerking

De overheid stelt de regels op voor het examen. Bijvoorbeeld wat de examenonderwerpen zijn, welke hulpmiddelen je mag gebruiken en wanneer het examen is. De auteurs en uitgever hebben deze Examenbundel met grote zorg samengesteld. Soms veranderen de regels van de overheid echter of worden er nieuwe afspraken gemaakt over wat die regels betekenen. Raadpleeg daarom altijd je docent of onze website www.examenbundel.nl voor actuele informatie die voor jouw examen van belang is.

7 Tips bij het maken van (examen)opgaven bedrijfseconomie

Oriëntatietoets

- 13 Oriëntatietoets 1
- 17 Oriëntatietoets 2

Deel 1

Oefenen op onderwerp

1 Reken- en grafische vaardigheden (domein A5)

- 25 Opgaven
- 32 Hints en uitwerkingen

2 Verzekeren (domein B1)

- 39 Opgaven
- 40 Uitwerkingen

3 Consumptief krediet (domein B1)

- 41 Opgaven
- 45 Hints en uitwerkingen

4 Hypothecair krediet (domein B1)

- 48 Opgaven
- 54 Hints en uitwerkingen

5 Enkelvoudige en samengestelde interest (domein B1)

- 58 Opgaven
- 63 Hints en uitwerkingen

6 Beleggen (domein B1)

- 66 Opgaven
- 69 Uitwerkingen

7 Huren/kopen (domein B1)

- 72 Opgaven
- 73 Uitwerkingen

8 Familierecht (domein B1)

- 74 Opgaven
- 76 Hints en uitwerkingen

9 Oprichting eenmanszaak (domein B2)

- 78 Opgaven
- 79 Hints en uitwerkingen

10 Van eenmanszaak naar rechtspersoon (domein B3)

- 80 Opgaven
- 84 Hints en uitwerkingen

11 Perspectief op de organisatie (domein B4)

- 88 Opgaven
- 90 Hints en uitwerkingen

12 Personeelsbeleid (domein C2)

- 92 Opgaven
- 97 Hints en uitwerkingen

13 Financieren (domein D2)

- 102 Opgaven
- 106 Hints en uitwerkingen

14 Marketing (domein E2)

- 110 Opgaven
- 114 Hints en uitwerkingen

15 Financiële overzichten (domein F1)

- 119 Opgaven
- 130 Hints en uitwerkingen

16 Overlopende posten (domein F1)

- 140 Opgaven
- 148 Hints en uitwerkingen

17 Afschrijvingen (domein F1)

- 154 Opgaven
- 156 Hints en uitwerkingen

18 Resultaatverdeling (domein F2)

- 159 Opgaven
- 164 Hints en uitwerkingen

19 Break-even analyse (F2)

- 169 Opgaven
- 175 Hints en uitwerkingen

20 Interpretatie balans en winst- en verliesrekening (domein G)

- 181 Opgaven
- 186 Hints en uitwerkingen

21 Kengetallen (domein G)

- 189 Opgaven
- 196 Hints en uitwerkingen

Deel 2a

Examens met uitwerkingen

Examen 2023-I

- 203 Opgaven
- 216 Uitwerkingen

Bij opgave 2 hoort vraag 11 niet tot de examenstof 2024.

Examen 2023-II

- 222 Opgaven
- 235 Uitwerkingen

Deel 2b

Examen 2024-I

Examen 2024-I

- 245 Opgaven

Bijlagen

**Standaardformules
Cijferbepaling
Onderwerpregister**

Tips bij het maken van (examen)opgaven bedrijfseconomie

Bij het oplossen van examenopgaven zijn drie fasen te onderscheiden:

- 1 voorbereiding
- 2 uitvoering
- 3 controle

Uitvoering (fase 2) krijgt vaak de meeste aandacht, maar besteed ook goed aandacht aan fase 1 en 3.

Vorbereiding

- Je krijgt bij het examen geen formules meer op een formuleblad. Er is een blad met standaardformules (zie bijlage op blz 267) die je eigenlijk uit het hoofd moet kennen.
- Een examen bedrijfseconomie bestaat doorgaans uit de volgende onderdelen:
 - een boekje met opgaven,
 - een informatieboekje met informatiebronnen, bijvoorbeeld teksten, tabellen en grafieken,
 - een of meer uitwerkbijlagen.
- Je krijgt bij het centraal examen 6 opgaven die als volgt verdeeld zijn:
 - opgave 1: kleine, eenvoudige opgave ("binnenkomer"): ongeveer 4 vragen,
 - opgave 2: grote casusopgave met veel informatiebronnen: ongeveer 9 vragen,
 - opgave 3: kleine opgave: ongeveer 4 vragen,
 - opgave 4: kleine opgave: ongeveer 4 vragen,
 - opgave 5: mini casus met minder informatiebronnen: ongeveer 6 vragen,
 - opgave 6: kleine opgave: ongeveer 4 vragen.
- Werk volgens een tijdsplanning. Doe dat zeker als je bij schoolexamens in tijdnood kwam. Probeer te voorkomen dat je te lang bezig blijft met dezelfde opgave (vragen). Houd er ook rekening mee dat het raadplegen van informatiebronnen tijd kost.
- Tijdsplanning in minuten:

Opgave 1	20
Opgave 2	45
Opgave 3	20
Opgave 4	20
Opgave 5	30
Opgave 6	20
Over	25
Totaal	180 minuten

- Lees de tekst van de opgave nauwkeurig. Bij bedrijfseconomie betekent dit onder andere:
 - Raadpleeg zo nodig een woordenboek Nederlands als je een woord niet begrijpt.
 - Als een deel van de tekst schuin gedrukt is, dan wil dat zeggen: "let op!"; dit is een belangrijke aanwijzing.
 - Lees goed de toelichtingen die in de tekst of bij tabellen en grafieken staan.
 - Ga bij een grafiek altijd na wat op de beide assen is afgezet.

- Als het in een vraag om procenten gaat, ga dan na welk getal 100% is.
Een procentuele verandering is altijd deze berekening: $\frac{\text{nieuw} - \text{oud}}{\text{oud}} \times 100\%$.
 - Let bij absolute bedragen (getallen) erop of dit honderden, duizenden, miljoenen of miljarden zijn.
 - Let op jaartallen en kolommen: het recentste jaartal staat niet altijd in de eerste kolom.
 - Sommige gegevens hebben betrekking op een maand, terwijl de vraag op een jaar betrekking heeft.
 - Vraag je bij een indexcijfer af wat dit cijfer voorstelt. Als het indexcijfer van de omzet in 2020 240 is, dan is de omzet in 2020 2,4 keer zo groot als in het basisjaar.
 - Met twee indexcijfers kun je weer een procentuele verandering berekenen.
- Slechts in een beperkt aantal gevallen wordt je parate kennis getest. Een vraag als "Noem twee kenmerken van een naamloze vennootschap (nv)" wordt niet vaak gesteld. Meestal zijn theorievragen inzichtvragen of toepassingsvragen. Bijvoorbeeld: "Leg met de informatie in bron 2 uit waarom deze onderneming de rechtsvorm van een nv heeft". Leer de theorie goed. Je herkent dan begrippen gemakkelijker en begrijpt de vragen beter.
 - Kijk welke tussenstappen je moet maken om de vraag te beantwoorden.
 - Soms moet je eerst informatie opzoeken en selecteren. Dan weer moet je informatie vergelijken.
 - Vaak kun je pas een antwoord geven door eerst een berekening te maken.
 - Soms moet je een conclusie trekken en bekijken of aan een aantal voorwaarden is voldaan. Geef bij elke voorwaarde aan of er aan voldaan is en geef in een nieuwe zin de conclusie.
 - Bij vragen die verwijzen naar informatiebronnen gelden de volgende tips:
 - Gebruik bij je antwoord alleen die bronnen die de vraag aangeeft.
 - Soms moet je dezelfde bron bij meer dan één vraag gebruiken.
 - Bedenk dat niet altijd alle informatie in een bron nodig is voor het antwoord.
 - Zorg dat je een pen, een reservepen en de voorgeschreven rekenmachine bij je hebt. Voor het maken van grafieken is een potlood en gum handig.
 - Soms wordt bij een vraag verwezen naar een uitwerkbijlage. Schrijf je antwoorden op deze uitwerkbijlage en niet op ander papier. Als een toelichtende berekening gevraagd wordt, schrijf die dan op in de aangegeven vakken in de uitwerkbijlage.

Uitvoering

- Reserveer op het papier waarop je schrijft voldoende ruimte voor het antwoord op een vraag. Als je een vraag eerst overslaat, noteer dan wel het nummer van de vraag op het antwoordpapier en reserveer voldoende regels (ruimte). Je kunt dan de vraag later alsnog beantwoorden.
- Als een berekening gevraagd wordt, laat dan zien hoe je aan het eindgetal gekomen bent. Sla daarbij geen stappen in de berekening over. Geef je alleen het eindgetal, dan krijg je geen punten.
- Als bij een vraag een verklaring, uitleg of argumenten gevraagd wordt, geef deze dan ook. Doe je dat niet, dan krijg je (meestal) geen punten voor het antwoord.
- Geef bij een antwoord niet meer redenen, voorbeelden etc. dan gevraagd worden. Als twee voorbeelden gevraagd worden, dan tellen alleen de eerste twee voorbeelden die je geeft mee.

- Geef altijd korte en zakelijke antwoorden. Gebruik liever geen spreektaal of zet een tekst met spreektaal tussen aanhalingstekens. Vermijd te populaire taal of grove taal. Geef het antwoord altijd in hele zinnen, tenzij één woord gevraagd wordt.
- Rekenfouten tellen bij bedrijfseconomie meestal niet mee. Het gaat er altijd om hoe een berekening gemaakt is. Rekenfouten kunnen leiden tot doorwerkfouten. Doorwerkfouten leveren meestal geen puntverlies op.
- Als je een uitwerkbijlage invult, geef dan de gevraagde getallen (bedragen) op alle stippellijnen.
- Bij sommige rekenvragen moet je gebruikmaken van het antwoord van een vorige vraag. Stel je hebt het antwoord van vraag 1 nodig voor de beantwoording van vraag 2. Je weet het antwoord van vraag 1 niet, maar je weet wel hoe je vraag 2 moet beantwoorden. Geef dan bij vraag 1 een "verzonnen" antwoord en gebruik dat bij het antwoord van vraag 2.
- Als je het antwoord op een vraag niet weet of twijfelt, schrijf dan toch altijd iets op.

Controle

- Ga na of je alle opgaven, ook de laatste, hebt gemaakt. Soms staat de laatste opgave op de allerlaatste bladzijde van het opgavenboekje. Vlak voor deze opgave staat dan: "Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina". Je kunt ook kijken of alles af is door te letten op het aantal vragen. Dit aantal staat op het voorblad (eerste blad) van het opgavenboekje.
- Lees alle vragen nog een keer door en kijk of de antwoorden volledig zijn. Soms moet je in het antwoord een oorzaak en een gevolg noemen. Controleer dan of beide (oorzaak en gevolg) in het antwoord staan.
- Kijk of sommige antwoorden logisch zijn.
 - De feitelijke voorraad goederen kan nooit een negatief getal zijn.
 - Een inkoopprijs van € 100.000 en een verkoopprijs van € 100 moet je aan het denken zetten.
- - Controleer of je de antwoorden in de juiste dimensie gegeven hebt.
 - Als een antwoord in euro's gevraagd wordt, schrijf dan een euroteken voor het getal. Of als een antwoord in kilogrammen gevraagd wordt, schrijf dan kg achter het gevonden getal.
- Controleer of je bij verhoudingsgetallen zowel de teller als de noemer in het antwoord verwerkt hebt.
- Controleer of de gevraagde afrondingen en decimalen juist zijn.
 - Rond getallen af op gehele getallen als dat gevraagd wordt: 1,5 wordt 2,0 en 1,4 wordt 1,0.
 - Bij de berekening van de break-evenafzet mag je het antwoord niet naar beneden afronden.
- Wees voorzichtig met verbeteren. Vaak is gebleken dat de eerste gedachte de beste is. Wanneer je toch gaat verbeteren, doe dit dan duidelijk. Soms is het beter het antwoord geheel door te strepen en opnieuw te beginnen. Ga na of een verbetering geen gevolgen heeft voor een ander deel van je antwoord(en).

Voorbeelden

Vragen met oorzaak-gevolg (1) Deze leveren meestal 2 punten op: 1 punt voor de oorzaak en 1 punt voor het gevolg.	Leg uit dat in een onderneming een verkoop van goederen de solvabiliteit kan verbeteren. Antwoord: Als de goederen met winst verkocht worden, dan stijgt het eigen vermogen (oorzaak = 1 punt). De toename van het eigen vermogen zal, bij gelijkblijvend vreemd vermogen, de solvabiliteit verbeteren (gevolg = 1 punt).
Vragen met oorzaak en gevolg (2) Hoe geef je een volledig antwoord voor 2 punten?	Leg uit dat lagere variabele bedrijfskosten het bedrijfsrisico verminderen. Goed antwoord: Door de lagere variabele kosten neemt de dekkingsbijdrage toe (oorzaak). Daardoor wordt de break-evenafzet eerder bereikt en daalt het bedrijfsrisico (gevolg). Onvolledig antwoord: Door de lagere variabele kosten wordt de break-evenafzet eerder bereikt en daalt het bedrijfsrisico.
Noem-vragen: meestal 1 punt, soms 2 – Hier is geen toelichting of uitleg nodig. – Als je wel uitleg geeft, dan kan het antwoord onduidelijk of fout worden. Daardoor loop je een kans op puntverlies.	Noem een van de organen van een nv. Goed antwoord: directie (Ook goed: AVA, RvC). Fout antwoord: directieleden
1 punt voor "voordelig" of "nadelig" als de vraag eindigt met: "Geef aan of dit resultaat voordelig of nadelig is".	Het verkoopresultaat van product A en B bedraagt samen € 420.000. Het verkoopresultaat van product A is nadelig en is € 160.000. Bereken het verkoopresultaat van product B en geef aan of dit resultaat voor- of nadelig is. Antwoord: $€ 420.000 + € 160.000 = € 580.000$ voordelig
Vragen met "teller en noemer" Gevraagd wordt of de aflossing op een hypothecaire lening per bank invloed heeft op de current ratio. Het saldo bij de bank is positief.	De teller van de current ratio daalt omdat het saldo bij de bank afneemt. De noemer van de current ratio blijft gelijk. Conclusie: de current ratio wordt slechter. Dus ook als de teller of noemer gelijk blijven, geef je dat ook in het antwoord aan.

Hoe zou je het nu al doen op een examen? De oriëntatietoets geeft je een eerste indruk.

Oriëntatietoets

Oriëntatietoets 1

Opgave 1

Aan een advertentie van Centraal Lenen bv voor doorlopend krediet is het volgende overzicht ontleend:

kreditsom	te betalen termijnbedrag per maand	interest per maand	theoretische looptijd
€ 5.000	€ 100	0,569%	59 maanden
€ 10.000	€ 200	0,569%	59 maanden
€ 15.000	€ 300	0,569%	59 maanden

- 1 Noem twee verschillen tussen een doorlopend krediet en een persoonlijke lening.
- 2 Van welk type lening is hier sprake: een lineaire lening of een annuïteitenlening? Motiveer het antwoord.

Marina leent € 15.000 bij Centraal Lenen bv.

- 3 Bereken voor Marina de aflossing en het interestbedrag in de tweede maand bij een krediet van € 15.000.
- 4 Bereken het totale bedrag dat Marina over de hele looptijd van de lening aan interest betaalt.

Opgave 2

Wim Westerbeek wil voor de financiering van een woonhuis op 1 januari 2018 een hypothecaire lening afsluiten. Het bedrag van de lening is € 320.000, de looptijd is 25 jaar en het interestpercentage 5% per jaar. Interest en aflossing moeten steeds op 31 december van ieder jaar betaald worden, voor het eerst op 31 december 2018. Wim heeft gekozen voor een annuïteitenlening. De jaarlijkse annuïteit is € 22.704,79.

- 5 Bereken het interestdeel van de annuïteit die op 31 december 2019 betaald moet worden.

Veronderstel dat Wim had gekozen voor een lineaire lening onder dezelfde leningsvoorwaarden.

- 6 Bereken hoeveel interest Wim op 31 december 2019 moet betalen als hij had gekozen voor een lineaire lening.
- 7 Welke van deze twee leningen, de annuïteitenlening of de lineaire lening, is over de hele looptijd fiscaal het voordeligst voor Wim? Verklaar het antwoord.

Opgave 3

Marleen stort op 1 augustus 2016 € 8.000 op een spaarrekening. De bank vergoedt 0,6% samengestelde interest per maand.

- 8 Bereken het totale tegoed van de spaarrekening van Marleen op 31 december 2018.
- 9 Bereken hoeveel interest in totaal op de spaarrekening is bijgeschreven in het jaar 2018.

Een andere mogelijkheid voor Marleen was een spaarrekening met 1,8% samengestelde interest per kwartaal.

- 10** Wat levert voor Marleen meer interest op: 0,6% samengestelde interest per maand of 1,8% samengestelde interest per kwartaal? Licht het antwoord toe met een berekening.

Opgave 4

Op 31 december 2019 wil Ido de Haan het bedrijf van zijn ouders overnemen. Daarvoor is een bedrag van € 95.000 nodig op die datum. Ido heeft daarom op 1 januari 2008 een bedrag van € 45.000 op een spaarrekening gestort. De bank vergoedt 4,6% samengestelde interest per jaar op deze rekening.

- 11** Bereken welk bedrag Ido op 31 december 2019 tekort komt om het bedrijf van zijn ouders over te nemen op die datum.
- 12** Bereken welk bedrag Ido op 1 januari 2012 extra op de rekening had moeten storten om precies voldoende geld te hebben voor de overname.

Opgave 5

Direne en Henk wonen samen met een samenlevingscontract. Het is hun bedoeling dat ze van elkaar zullen erven, mocht één van beiden overlijden.

- 13** Gelden in dat geval voor Direne en Henk de regels van het erfrecht of moeten ze een testament opstellen?

In 2019 zijn Direne en Henk zijn getrouwd via de zogeheten standaardregeling. Deze regeling kent een 'beperkte gemeenschap van goederen'.

- 14** Noem twee gevolgen voor hun vermogen als gevolg van de beperkte gemeenschap van goederen.
- 15** Welke van de volgende eisen is een formele eis voor een rechtsgeldig huwelijk? Noteer alleen het nummer of de nummers.
- 1 het huwelijk moet gesloten worden door een ambtenaar van de burgerlijke stand;
 - 2 de huwelijkse voorwaarden moeten geregeld zijn;
 - 3 de partners moeten het ja-woord gegeven hebben;
 - 4 er moet een notariële akte van het huwelijk zijn opgemaakt;
 - 5 het huwelijk betreft maximaal twee personen.

Opgave 6

Bart en Christine kunnen per 1 januari 2019 een woning kopen. In dat geval kunnen zij op die datum een hypothecaire lening afsluiten bij de TNT-bank. Deze lening wordt afgelost met behulp van maandelijks annuïteiten.

Ze hebben ook de mogelijkheid om eenzelfde type woning te huren. Hieronder staan de gegevens die Bart en Christine kunnen gebruiken bij een vergelijking tussen 'kopen' en 'huren'.

kopen	
hypothecaire lening	€ 240.000
interestpercentage	0,3% per maand
annuïteit	€ 1.092 per maand
looptijd hypothecaire lening	30 jaar
belastingvoordeel vanwege aftrek hypotheekinterest	49%
opknapuitgave	€ 200 per maand
huren	
huur	€ 760 per maand
huurstijging	2,5% per jaar

De interest van de hypothecaire lening is aftrekbaar voor de inkomstenbelasting. Dit voordeel wordt maandelijks door de belastingdienst uitbetaald.

16 Bereken het belastingvoordeel in verband met de hypothecaire lening in februari 2019.

17 Bereken de netto uitgaven in verband met de hypothecaire lening in maart 2019.

Bij 'huren' is de huurder zijn betaalde huur kwijt. Bij 'kopen' heeft de eigenaar een voordeel. Door elke maand af te lossen op de lening spaart de koper als het ware voor zijn woning. Na 30 jaar is de woning immers vrij van schuld zijn eigendom. Dat voordeel heet 'spaarvoordeel'.

18 Bereken wat financieel voordeliger is in maart 2019: 'huren' of 'kopen', rekening houdend met het spaarvoordeel.

'Kopen' heeft een spaarvoordeel en dat zorgt voor opbouw van vermogen.

19 Noem naast de opbouw van vermogen nog twee voordelen van het kopen van een woning in vergelijking met het huren van een woning.

Opgave 7

Huurders kunnen in aanmerking komen voor huurtoeslag. Verder kennen huurders volgens de wet huurbescherming.

20 Noem twee factoren waarvan de hoogte van de huurtoeslag afhangt.

21 Leg uit op welke wijze de wet een huurder beschermt.

Opgave 8

Geef van elk van onderstaande stellingen aan of deze juist is of onjuist.

- 22** De taak van een curator bij de afhandeling van een faillissement is het behartigen van de belangen van de schuldeisers.
- 23** Bij de aanvraag van een faillissement door schuldeisers moeten er ten minste vier schuldeisers zijn.
- 24** Bij de uitbetaling aan schuldeisers in geval van faillissement heeft de Belastingdienst altijd voorrang op andere schuldeisers.
- 25** De verstrekker van een 5% hypothecaire lening gaat bij de verdeling van de ontvangsten bij liquidatie voor een preferente schuldeiser.
- 26** Een faillissement start altijd met een verzoekschrift daartoe bij de rechtbank.

Wil je weten hoe je de toets hebt gemaakt? De antwoorden staan op mijnexamenbundel.nl. Vul je punten in en bekijk je score per onderwerp. Je scores worden bewaard.

Oriëntatietoets 2

Opgave 1

Verzorgingstehuis *Het Hoofd* heeft twintig verzorgers in dienst. Els en Frits, beiden verzorger, hebben een conflict gekregen doordat ze zo nauw en veel met elkaar moeten samenwerken. Dergelijke conflicten komen vaak voor bij het verzorgingstehuis. Het tehuis schakelt Sandra in als een conflict zich voordoet. Sandra probeert, als mediator, de conflicten op te lossen.

Sandra geeft van te voren aan onder welke voorwaarden zij werkt. Zij bepaalt bijvoorbeeld op welke tijdstippen ze werkt en het tehuis mag zich inhoudelijk niet met haar werk bemoeien. Zij declareert zelf de uren die zij werkt op basis van het door haar vastgestelde uurtarief.

Sandra mag zich laten vervangen als zij ziek is. Als ze dit niet doet, krijgt ze geen vergoeding. Sandra krijgt vaak opdrachten van het tehuis, maar moet ook regelmatig afzeggen wegens ziekte. Ze wil niet langer een collega-mediator inzetten, omdat ze vindt dat ze zelf de mediations (= bemiddelingen) het best kan leiden.

Er is geen sprake van een individuele arbeidsovereenkomst tussen Sandra en het tehuis.

- 1 Leg aan de hand van de drie wettelijke eisen voor een individuele arbeidsovereenkomst uit dat er geen sprake is van een individuele arbeidsovereenkomst tussen Sandra en *Het Hoofd*.

Opgave 2

Annet Anklaar heeft op 1 januari 2019 de volgende balans van haar bedrijf opgesteld.

Debet	Balans 1 januari 2019 (in euro's)		Credit
Bestelauto	18.000	Eigen vermogen	60.000
Inventaris	10.000	5% Onderhandse lening	12.000
Voorraad goederen	30.000	Crediteuren	14.000
Debiteuren	9.000		
Liquide middelen	19.000		
	86.000		86.000

Annet wil haar inventaris moderniseren. Verder wil zij haar voorraad goederen aanpassen aan de wensen van haar klanten.

Annet heeft het volgende financieringsplan opgesteld:

- Voor de investering in nieuwe inventaris is een bedrag van € 20.000 nodig.
- De bank is bereid voor de investering in de inventaris een 4%-lening te verstrekken.
- De voorraad moet worden uitgebreid met € 10.000; 80% van dit bedrag kan op rekening worden ingekocht. De rest zal contant betaald worden.

- 2 Stel de balans voor Annet Anklaar samen nadat de veranderingen die voortvloeien uit het financieringsplan hebben plaatsgevonden. Gebruik onderstaande uitwerkbijlage.

Debet	Balans na de veranderingen	Credit
Bestelauto		Eigen vermogen
Inventaris		5% Onderhandse lening
Voorraad goederen		Crediteuren
Debiteuren		
Liquide middelen		

Opgave 3

Van onderneming Mees nv is per 1 januari 2020 gegeven:

- geplaatst aandelenkapitaal: € 80.000.000
- aandelen in portefeuille: € 40.000.000
- totale reserves € 56.000.000
- totaal vreemd vermogen € 70.000.000
- resultaat 2019 voor belasting € 16.000.000

De nominale waarde per aandeel bedraagt € 20.

De beurskoers van het aandeel Mees bedraagt op 1 januari 2020 € 47,50.

Het resultaat over 2019 wordt verdeeld.

- De vennootschapsbelasting bedraagt 20% over de eerste € 200.000 resultaat en 25% over de rest van het resultaat.
- Van het resultaat over 2019 wordt € 8.210.000 gereserveerd.
- Het restant van het resultaat wordt uitgekeerd als dividend.

- 3 Bereken de te betalen vennootschapsbelasting over 2019.

De dividendbelasting is 15%.

- 4 Bereken hoeveel dividend in totaal wordt uitgekeerd op 500 aandelen Mees nv.
- 5 Bereken het dividendrendement over 2019 per aandeel Mees nv.

Opgave 4

Van de Beukel nv heeft voor de financiering van haar activa gebruik gemaakt van een 5% hypothecaire lening en een 6% onderhandse lening.

Van de 5% hypothecaire lening is gegeven:

- De interest wordt elk half jaar achteraf betaald op 30 juni en 31 december. Tevens wordt op die data € 20.000 op deze lening afgelost.
- De schuldrest op 1 januari 2018 bedraagt € 460.000.

Van de 6% onderhandse lening is gegeven:

- Deze lening wordt afgelost met jaarlijkse annuïteiten van € 36.324.
- De jaarlijkse annuïteit wordt op 31 december betaald.
- Op 31 december 2017 is de schuldrest na betaling van de annuïteit € 493.676.

- 6 Bereken de uitgaven voor belastingvoordeel die in 2017 gedaan zijn naar aanleiding van de 5% hypothecaire lening.

- 7 Vul het onderstaande aflossingsplan in voor de 6% onderhandse lening: alle bedragen afronden op hele euro's.

jaar	schuld 1 januari	interest	aflossing	schuld 31 december
2018				
2019				

Opgave 5

Tuinarchitect 'Tuinlust' ontwerpt tuinen en levert tevens planten, bestrating etc. aan haar klanten. Op 30 september 2020 is de volgende balans (getallen × € 1.000) van deze onderneming opgesteld:

debet	Balans per 30 september 2020		credit
Vaste activa	440	Eigen vermogen	326
Voorraad goederen	210	6% Hypothecaire lening	400
Debiteuren	52	Crediteuren	40
Overige vlottende activa	8	Te betalen interest	2
Bank	76	Resultaat t/m september 2020	32
Kas	14		
	<u>800</u>		<u>800</u>

Toelichting: De balanspost 'Te betalen interest' heeft alleen betrekking op de interest van de 6% hypothecaire lening. Deze interest wordt elke maand achteraf betaald.

- 8 Geef een voorbeeld van 'Overige vlottende activa'.
- 9 Noem twee kenmerken van een hypothecaire lening.
- 10 Geef de veranderingen op bovenstaande balans (= balansmutaties) voor de financiële feiten 1 t/m 5 over oktober 2020.
- Verkocht goederen voor € 18.000, waarvan € 7.000 contant en de rest op rekening. De inkoopwaarde van de verkochte goederen is € 10.000.
 - Betaald per bank:

- aflossing 6% hypothecaire lening	€ 8.000
- interest 6% hypothecaire lening (zie balans):	€ 2.000
- aan crediteuren	€ 18.000
- bedrijfskosten over oktober 2020	€ 6.000
	<u>€ 34.000</u> +
 - Ontvangen per bank van debiteur Tiggelaar € 16.000.
 - De afschrijvingskosten op vaste activa over oktober bedragen € 4.000.
 - Voor privégebruik € 3.000 uit de kas genomen en voor € 1.000 aan goederen meegenomen.

Opgave 6

Anja Bos is eigenares van een handelsonderneming. Op de balans van deze onderneming komt een onderhandse lening voor. Omdat Anja voor de tweede helft van 2019 een liquiditeitsbegroting en een resultatenbegroting wil opstellen, heeft zij deze gegevens verzameld:

- schuldrest 6% Onderhandse lening op 1 januari 2019 is € 180.000,
- elk half jaar wordt € 10.000 op de lening afgelost,
- de aflossing vindt plaats op 30 april en 31 oktober,
- de betaling van de interest vindt elk half jaar achteraf plaats op 30 april en 31 oktober.

- 11** Bereken het totale bedrag dat in verband met de onderhandse lening op de liquiditeitsbegroting voor de tweede helft van 2019 staat.
- 12** Bereken het totale bedrag dat in verband met de onderhandse lening op de resultatenbegroting voor de tweede helft van 2019 staat.
- 13** Bereken met welk bedrag de post 'Te betalen interest' op de balans per 31 december 2019 staat in verband met de onderhandse lening.

Opgave 7

Handelsonderneming Friso heeft op 1 januari 2017 een nieuwe inpakmachine aangeschaft. De aanschafprijs van deze machine is € 499.800 inclusief 19% btw en exclusief € 30.000 installatiekosten. Deze installatiekosten zijn exclusief 19% btw.

Overige gegevens met betrekking tot deze machine zijn:

- de restwaarde is € 60.000 exclusief btw,
- de verwachte levensduur is zes jaar,
- Friso schrijft jaarlijks af met een vast percentage van de aanschafwaarde,
- over delen van een jaar wordt in evenredigheid afgeschreven.

- 14** Bereken het afschrijvingsbedrag per jaar.
- 15** Bereken het afschrijvingspercentage per jaar. Antwoord in 1 decimaal nauwkeurig.
- 16** Bereken de balanswaarde van de inpakmachine op 1 juni 2020.

Opgave 8

In deze opgave blijft de btw buiten beschouwing.

Handelsonderneming Spaan handelt uitsluitend in het product Silco. Van dit product is het volgende gegeven.

- de inkoopprijs bedraagt € 24 per product,
- de variabele bedrijfskosten zijn € 2 per product,
- de totale constante bedrijfskosten zijn € 120.000 per jaar,
- de break-even afzet is 5.000 producten per jaar.

- 17** Bereken de verkoopprijs per product.
- 18** Bereken de break-even omzet per jaar voor Silco.

In 2020 zullen 6.200 stuks Silco worden ingekocht en verkocht.

- 19** Bereken de nettowinst die Spaan met Silco behaalt als 6.200 stuks Silco verkocht zullen worden.

Opgave 9

Van Repri nv zijn per 1 januari 2019 de volgende gegevens bekend:

- totaal vermogen is € 145.000.000,
- totaal vreemd vermogen is € 89.000.000,
- aandelenvermogen is € 15.000.000.

De nominale waarde per aandeel bedraagt € 25.

- 20** Bereken de totale reserves van Repri nv per 1 januari 2019.
- 21** Bereken het eigen vermogen per aandeel Repri nv per 1 januari 2019.

In de eerste week van 2019 worden 200.000 aandelen geplaatst tegen een koers van € 98. De opbrengst van deze emissie wordt voorlopig toegevoegd aan de liquide middelen. Repri nv beoordeelt haar solvabiliteit aan de hand van de verhouding: eigen vermogen/totaal vermogen.

- 22** Bereken de solvabiliteit van Repri nv na de plaatsing van deze aandelen.

Opgave 10

Gegeven is de volgende verkorte balans per 1 januari 2019 van Schalkwijk nv:

Debet	Balans per 1 januari 2019 (× € 1.000)		Credit
Gebouwen	15.700	Aandelenvermogen	7.000
Machines	15.900	Reserves	4.000
Bestelauto's	100	Voorzieningen	1.200
Voorraad goederen	8.400	Hypothecaire leningen	8.600
Debiteuren	4.200	Onderhandse leningen	13.000
Tegoed ING-bank	3.800	Crediteuren	10.400
Kas	1.200	Te betalen belastingen	3.000
		Te betalen bedragen	2.100
	<u>49.300</u>		<u>49.300</u>

Schalkwijk beoordeelt haar liquiditeit met behulp van de current ratio en de quick ratio. De formules van deze ratio's zijn:

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{vlottende activa inclusief liquide middelen en exclusief voorraden}}{\text{kort vreemd vermogen}}$$

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{vlottende activa}^*}{\text{kort vreemd vermogen}}$$

* *inclusief liquide middelen*

- 23** Noem een reden waarom liquiditeitskengetallen niet altijd geschikt zijn om de liquiditeit van een onderneming te beoordelen.
- 24** Noem een economische reden waarom de quick ratio een betere maatstaf kan zijn om de liquiditeit te beoordelen dan de current ratio.
- 25** Bereken de current ratio per 1 januari 2019. Antwoord in 1 decimaal nauwkeurig.
- 26** Bereken de quick ratio per 1 januari 2019. Antwoord in 1 decimaal nauwkeurig.

Opgave 11

Het totale vermogen van Reuring nv bedraagt op 31 december 2019 € 78.000.000. Hiervan is € 36.000.000 lang vreemd vermogen en € 18.000.000 kort vreemd vermogen. Reuring nv berekent haar solvabiliteit met behulp van de verhouding: eigen vermogen/vreemd vermogen \times 100%.

- 27** Bereken het solvabiliteitspercentage van Reuring nv per 31 december 2019.

De bank is bereid een onderhandse lening te verstrekken aan Reuring nv mits de solvabiliteit niet lager wordt dan 30%.

- 28** Bereken het maximale bedrag dat Reuring nv onderhands kan lenen bij de bank.

Opgave 12

Be Better nv beschikt voor het jaar 2019 over de volgende gegevens:

- gemiddeld eigen vermogen is € 45.000.000;
- gemiddeld lang vreemd vermogen is € 22.000.000;
- gemiddeld kort vreemd vermogen is € 28.000.000.

De interestkosten van het lang vreemd vermogen bedragen over 2019 6,2% per jaar. De totale kosten van kort vreemd vermogen in 2019 zijn € 760.000. Het resultaat over 2019 bedraagt € 1.800.000.

Voor de berekening van haar rentabiliteit gebruikt Harmsen nv de volgende formules:

$$REV = \frac{\text{resultaat}}{\text{gemiddeld eigen vermogen}} \times 100\%$$

$$RTV = \frac{\text{resultaat} + \text{interest vreemd vermogen}}{\text{gemiddeld totaal vermogen}} \times 100\%$$

- 29** Bereken de rentabiliteit van het gemiddeld eigen vermogen (REV) over 2019 in tenminste 1 decimaal nauwkeurig.
- 30** Bereken de rentabiliteit van het gemiddeld totaal vermogen (RTV) over 2019 in tenminste 1 decimaal nauwkeurig.
- 31** Noem twee ontwikkelingen in 2019 die de rentabiliteit van het eigen vermogen van Be Better nv kunnen vergroten. Licht het antwoord toe.

Wil je weten hoe je de toets hebt gemaakt? De antwoorden staan op mijnexamenbundel.nl. Vul je punten in en bekijk je score per onderwerp. Je scores worden bewaard.

Examenopgaven per onderwerp met
hints om je op weg te helpen en uitleg
bij de antwoorden. Ook handig bij de
voorbereiding op je schoolexamens!

Deel 1

Oefenen op onderwerp

1 Reken- en grafische vaardigheden (domein A5)

Hieronder staan reken- en grafische vaardigheden waar je kennis van moet hebben om het examen te kunnen maken. Voor jou en je docent is het belangrijk om te controleren of je al deze vaardigheden beheerst. Bij elke vaardigheid is een aantal opgaven met uitwerkingen gegeven om je kennis te toetsen en oefenen. Het gaat om de volgende vaardigheden:

- A. Grafieken tekenen
- B. Volgorde van bewerkingen
- C. Onbekende in een vergelijking
- D. Breuken
- E. Indexcijfers

Opgaven

A. Grafieken

A1. Totale Opbrengst (TO) en Totale Kosten (TK) en Totaal Resultaat (TR)

Opgave 1

Firma Op den Berg is een handelsonderneming in eieren en maakt gebruik van een eiersorteermachine. Omdat deze machine traag is en steeds meer storingen gaat vertonen, zal Op den Berg deze machine gaan vervangen. Bij de aanschaf van een nieuwe eiersorteermachine heeft Op den Berg de keuze uit de typen SE I en SE II.

Van SE I is het volgende gegeven:

- aanschafwaarde € 300.000,
- restwaarde € 20.000,
- levensduur 4 jaar,
- constante kosten (exclusief afschrijvingskosten) per jaar € 30.000,
- variabele kosten per 100.000 eieren € 1.000,
- capaciteit per jaar in eieren 6 miljoen.

De firma verwacht jaarlijks 5 miljoen eieren te sorteren en te verkopen.

Op den Berg schrijft op haar machine af met jaarlijks gelijke bedragen.

Op den Berg rekent de afschrijvingskosten van de sorteermachine tot de constante kosten.

In de uitwerkbijlage bij deze opgave is de grafiek van de totale kosten van sorteermachine SE II weergegeven.

- 1 Toon met een berekening aan dat de totale constante kosten van SE I € 100.000 per jaar bedragen.
- 2 Teken in deze uitwerkbijlage de totale kostenlijn van sorteermachine SE I.

examenbundel >

havo Nederlands
havo Engels
havo Duits
havo Frans
havo Economie
havo Bedrijfseconomie
havo Maatschappijwetenschappen
havo Geschiedenis
havo Aardrijkskunde
havo Wiskunde A
havo Wiskunde B
havo Scheikunde
havo Biologie
havo Natuurkunde

samengevat }

havo Economie
havo Bedrijfseconomie
havo Maatschappijwetenschappen
havo Geschiedenis
havo Aardrijkskunde
havo Wiskunde A
havo Wiskunde B
havo Scheikunde
havo Biologie
havo Natuurkunde
havo/vwo Nederlands 3F/4F
havo/vwo Rekenen 3F

Tips, tricks en informatie die jou helpen bij het slagen voor je eindexamen vind je op examenbundel.nl! Nog meer kans op slagen? Volg ons ook op social media. #geenexamenstress

examenidoom + examenbundel + samengevat + zeker slagen! = #geenexamenstress

examenidoom

havo Engels
havo Duits
havo Frans

zeker slagen !

voor vmbo, havo én vwo

